

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בכורות יז

עניין: בכל בכתב מיד ה' עלי השכיל

לשון הגמ'

פורתא תא שמע ממדת כלים ממדת מזבח
שאני התם דרחמנא אמר עבד וכל היכי
דמצית למיעבד ניהא ליה ^(א) הכל בכתב מיד
ה' עלי השכיל אמר רב קטינא ת"ש ^(א) חלקו

דרשות הר"ן דרוש השביעי

ועכשיו נשארה השאלה השנית: איך ספקו במה שהשיגו מה' יתברך*. אבל הגדה זו מתפרשת על הדרך שכתבנו: כי עם היותם יודעים* שספק טהור על דרך האמת, היו אומרים טמא, שאחרי שהכרעת התורה נמסרה להם בחייהם, ושכלם* היה מחייב לטמא⁹⁸, היה מן הראוי שיהיה טמא, אע"פ שהוא היפך מן האמת, שכן מחייב השכל האנושי*, והשאר*, אע"פ שהוא⁹⁹ אמת, אין ראוי לעשות כן מעשה בדרכי התורה, כמו שלא טיהרו בעלי מחלוקתו של רבי אליעזר¹⁰⁰, אע"פ שניתנה להם בת קול מן השמים שהלכה כדבריו, ולא נסתפק להם שהעניין מאת ה' יתברך*, כמו שלא סופק על אלו*, ואעפ"כ אמרו: "לא בשמים היא"¹⁰¹. ולפיכך אמרו: "מאן נוכח, נוכח רבה בר נחמני*", ולא באת לו הכרעה מן האמת*, כי לא נסתפקו בזה*, כמו שכתבתי, אלא שהכריע ששכל האדם מחייב – כפי התורה והמידות שהיא נדרשת בהן – לטהר*, ומה שהיו מטמאין, לא היה רק* מקוצר שכלם בערך השכל האנושי, או מהתירשלות מלימוד בחייהם*. ואמנם¹⁰², אם ירבו המטמאין על רבה בר נחמני שהיה מטהר, אע"פ

שואל ומשיב מהדורה א' ח"א סי' רצד

ובמה דאמרו בבכורות שם הכל בכתב וכו', רש"י נד"ה הכל לא גריס לה, ולפע"ד הכוונה על דרך מה שכתב הר"ן ודרשות הר"ן דרוש החמישין דהשי"ת מסר התורה לפי שכל אנושי ע"ש, וה"ה כאן כל דאי אפשר לצמצם א"כ לא ניתנה תורה למלאכי השרת, וזהו שאמר הכל בכתב מיד ד' עלי השכיל והיינו כפי השכל האנושי כן יהיה מצות התורה וזה ברור, ודו"ק.

שיטה מקובצת

[א] שאני התם דרחמנא
אמר עבד. נ"א בס"י
שאני התם דרחמנא אמר
דכתיב הכל בכתב מיד ה'
עלי השכיל והביין:

חידושי הגרי"ז

והנה ר"ש ל"ג הכא הכל בכתב אבל בסמ"ק גריס ורחמנא אמר הכל בכתב וכו' וביאור הדברים. נראה דבקרא ז"הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כתיב לא רק דהתבנית היה בכתב אלא גם העזיה גופא נעשה ע"י רוח הקודש ועיין ברש"י ערכין י' ע"ב זכ' דכל הכלים נעשו ע"פ הגבורה זכ' הכל בכתב ע"ש ובילקום איתא הכל בכתב זה שניתן לדרש מיד ה' זה המסורת עלי השכיל זו רוח הקודש והיינו דע"י רוח הקודש נעשו המעשה גופא וא"כ לא קשה מאפשר לצמצם כיוון דנעשו ע"י גבורה.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON